

آینه‌ای برای صداها

پاسخ‌گویان به نامه‌های رسیده

سیدنادر احمدی

استقبال در مطبوعات و مجامعت فرهنگی و حجم چشمگیر نامه‌ها، همه حکایت شور و شوقی است که در به وجود آمدن در دری به دیده می‌آید. ما در این نوشته، تلاش می‌کنیم به پیشتر نامه‌ها بپردازیم و البته خواسته‌های شفاهی و تلفنی عزیزان را نیز در لابالای این نامه‌ها پاسخگو باشیم.

در دری از آغاز راه، عزم بر آن داشته که فصلنامه‌ای کاملاً تخصصی باشد، از این رو، مخاطبان و عزیزانی که با این مجله ارتباط گرفته‌اند، بی‌شك همه از فرهنگ‌پژوهان عرصه فرهنگ و هنر کشوند. این نامه‌ها از دور تبریز نقاط دنیا تا نزدیک‌ترین کوی و بزرگ، به دفتر مجله آمده‌اند و هر کدام حاوی نکات و شنیدنی‌های شیرین‌ترند، نغز و پرمایه و نوازشگر. هر عزیزی به فراخود حال و شرایط اقلیمی، حرف و حدیثی گفته و مشکلات چندی را مطرح کرده است، اما بیشترین بخش نامه‌ها، حدیث نوازش‌ها و ستایش‌های بزرگواران از به وجود آمدن چنین فصلنامه‌ای در عرصه فرهنگ کشور است. حال خوش تر آن باشد که از زیان خودشان این نوازش‌ها را منعکس کنیم.

وجود یافتن مجله‌ای فرهنگی، هنری و ادبی
استاد داکتر سلطان حمید‌سلطان ضمن نوازش‌های سیار می‌نویسد:

«... انتشار موفقیت‌آمیز فصلنامه «در دری» را خدمت شما و دیگر همکاران تبریک عرض می‌کنم. سیار بسیار خوب است، آن شاء الله که از این بهتر نیز بشود. علی‌الظاهر مجله‌ای به این کیفیت تاکنون نداشته‌ایم.»

استاد سعادتملک تابش نیز در پی انتشار در دری چنین مارا نوخته‌اند:

«تلاش‌ها و خدمات سیار شما را در تهیه و

در این قحط‌سال عاطفه، در میان نامه‌های پرمیخت و پرمه رعیزان غرق می‌شوی، اما ناگهان احساس می‌کنی که عرف سردی بر جیبین نویسنده‌گان نامه‌ها و همچنین بر پیشانی تو می‌نشیند که: نکند این دل، این دل جمیع بشکند و هر دو یا یکی از دریچه‌ها بسته گردد. اما رسیدن سلام‌های تازه و به زیر چاپ رفتن پنجمین شماره مجله و تدارک ششمین و هفتمین آن، شوق و انگیزه پویایی را چونان نیمی خنک و گوارا بر چشم و دلت می‌روزند که: در نومیدی بسم امید است...

هر پدیده تازه‌ای در جامعه ما با اکتشهای متفاوتی رویه رو شده و دنبال می‌گردد که در شرایط بحران‌خیز کوتني، بیشتر واکشن‌ها منفی بوده و البته ثمرة مطلوبی در پی ندارد؛ اما در مورد در دری معادله کاملاً بر عکس بوده و این حرکت از اقبال همگانی خوبی برخوردار گشته است، به عبارت روشن‌تر، فرهنگیان فرهنگ‌پژوهان خوش‌ذوق‌ها، خارج از چنبره سلاسل سطحی و دایره‌های تنگ‌نظری و گرایش‌های سیاسی، قومی و منطقه‌ای با این پدیده برخورد کردنده که در لایه‌های این ارتباط و مواجهه،

شكل‌گیری یک جامعه جدید فرهنگی مشاهده می‌شود. انسان امیدوار می‌گردد به فردایی که تمام مرزها شکسته شود و تها معيار و ارزش، صداقت، صمیمت و خلوص و بالآخر از همه، لیاقت‌های علمی، فرهنگی و هنری باشد زیرا آنچه در ارتباط‌های صمیمانه و برخوردهای بی‌ریای داشش بژووان و خردمندان قوم بای این فصلنامه دیده شد، نویدیخش ایجاد چنان جامعه‌ای است.

اقبال بزرگواران عرصه فرهنگ کشور به این مقوله، بسی حد و مرز بوده است. ارتباط‌های مستقیم، ارتباط‌های تلفنی، پیغام‌های شفاهی،

مرجا‌ای یکی مشتقاندا بدینه پیغام دوست ناکم جان از سر رغبت فدای نام دوست پکسال از انتشار پر فراز و نشیب فصلنامه دری می‌گذرد و اینک پنجمین شماره آن با تأخیر نراوان به زیر چاپ می‌رود. از این پکسال می‌توان حکایت‌ها و سخن‌های تلخ و شیرین بسیاری بر زبان آورد. از آن شمار، یکی دین ارتباط دوسویه در دری و فرهنگ‌پژوهانی و مخاطبان این فصلنامه است.

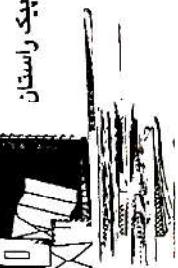
در این یکسال، نامه‌های زیادی از سوی انتشار مختلف جامعه علمی، فرهنگی و ادبی کشور به دفتر مجله رسیده و تلفن‌های سیاری شده است که همه حاکی از نقش ماندگار در دری در عرصه فرهنگ و هنر سرزمنی ماست.

با توجه به عدم اسکان ارتباط نامه‌ای از داخل کشور و پراکندگی شدید فرهنگیان و اندیشمندان آزاده ما در خارج از کشور، باز هم سل نامه‌های بزرگواران به در دری رسیده که مایه امیدواری و پشتگری دست‌اندرکاران مجله شده است و البته خود عالمی داستان شنیدنی دارد.

وقتی چشم سر و چشم دل را به کشو باگانی نامه‌ها فرامی‌خوانی و انبوهی نوازش‌ها را از جانب صاحبان اصلی فرهنگ و هنر احساس می‌کنی، ناگهان از این همه ارتباط غمین انسانی -که ویژه فطرت انسان است- به وجود می‌آیند و برای هضم کردن این شادی و شور، ناگهان به باد شعر مقبول اخوان می‌افتد که:

ما چون در دریچه رو به روی هم
آگاه، ز هر بگویی هم
هر روز، سلام و پرسش و خنده
هر روز، قرار روز آینده

مل مدر
جله
سته
هز
هد
شده
ار
مل
حمد
خد
بام
د با
ست
بد
ند
در
مت
هنا
کی
ما
کل
مل
طر
به
ان
هر
ان
اد

۱۳۰
۱۳۱
۱۳۲
۱۳۳
۱۳۴

«عياران اسلام و سلامت باشید.
نخستین شماره «در دری» برابر رسید
سرشار از پاوری که سزاوار وارثان بر حق پیر
بُمگان است. درود بر پارسایان شمشیرین زبان
که پار دیگر پاسداری از قلمرو قاتم را برگزیده‌اند
و دم و قدم شان پایایی آن امانت ازلی را غصان
من کنند.

پاران!
عياران!
ما را از باد نبرید که هنوز از استخوان شفایز

«مجله را شب مطالعه کردم، تا نیمه شب، و
آن را پس از خواندنی و غنیمت یافتم. مضامین
آن سنگین و همیقدنده.»
در نامه‌ای دیگر از لندن، جناب پویا فاریابی
از نویسنده‌گان بنام کشور، انتشار فصلنامه
در دری را چنین دیده‌اند:

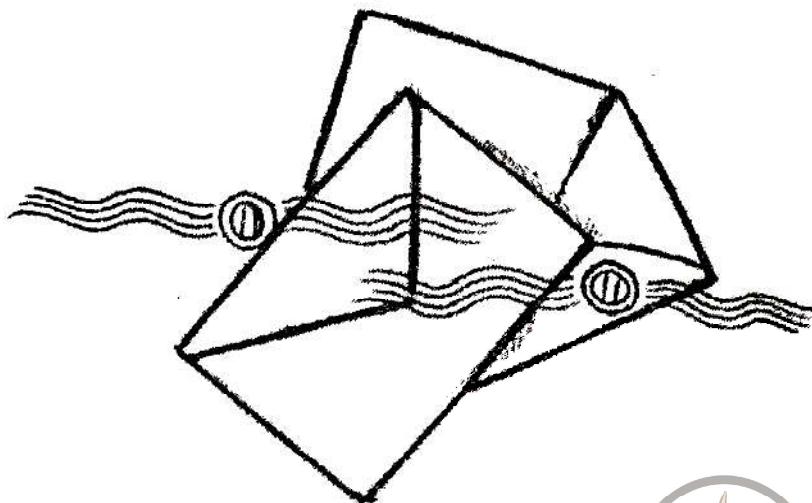
«مجله در دری رسید... مطالب مجله را
خواندم. کاری بزرگ و درخور ستایش انجام
یافته است. خداوند به کار و کوشش تان برکت
بیشتر دهد!»

نشر فصلنامه در دری تقدیر و استایش کرده از
صاحب قلم برای تان پاداش دارین را تمنا دارم.
با همه وجود، درمی‌یابم که کارهایی از این
دست، در شرایطی که ملت استمکشیده ما به سر
برده و ما و شما قرار داریم، حوصله، همت و
فداکاری‌ها می‌طلبند. و ایزد را سپاس که شما را
به مواردی چنین مجهر ساخته است.»
نویسنده توانای کشور، آنای اعظم رهنورد
زرباب، در یکی از نامه‌های فراوان خود از
مونپلیه فرانسه، اقبال خویش را نسبت به
انتشار فصلنامه در دری چنین بیان داشته و ما را
مورد امتنان و لطف قرار داده‌اند:

«حقیقتش آن است که نامه شما و دیدن
در دری، مرا پاک ذوق‌زده ساخت. می‌خواهم در
این باب همان مثال قدیمی مسافر گم گشته و
تشنه‌لبی را پیاویم که در بیانی خشک و
بی‌کرانه، تاگهان، به چشممه آب زلال و گوارایی
می‌رسد، باور کنید که حال من با دیدن «در دری»
همین‌گونه بود. بل، لذت بخش تر و
شادی بخش تر.

... فکر می‌کردم که حال زار مردم و
سرزمینم، دیگر به جوانان مجالی نخواهد داد تا
به کار فرهنگ پردازند. دیدن وضعیت افغانان
در پاکستان و بعد هم مشاهده اوضاع نابسامان
و چگونگی زندگی و شیوه‌های تفکر و بیانش
هموطنان در باختراز می‌نمایم، مرا یکسره دلشکسته و
مایوس ساخته بود. اما... مجله «در دری»
دورنمایی شادی بخش و تنویده‌های را در
برابر قرار داد. از این رو، اجازه پدیده از ژرفای
قلیم از شما و دوستان و پاران هم قلم و
همراه تان سپاسگزاری خودم را ایزار نمایم.
من پیش از این درباره «در دری» از یکی از
دوستانی که در پشاور زندگی می‌کند، شنیده
بودم. اما با دیدن «در دری» به حکمت این گفته
بیشتر بی برم که: «شنیدن کی بود مانند دیدن» و
من با ضرس قاطع به شما می‌گویم که «در دری»
در حال حاضر، بهترین و ارجمند ترین نشریه
افغان‌ها در جهان است.»

نویسنده پرتلاش و ارجمند کشور جناب
آنای حسین فخری از پشاور پاکستان در ضمن
یکی از بسیار نامه‌های پر محبت ر پرنکته
خویش چنین اقبال نشان می‌دهد:
«مجله در دری دیروز رسید و در اوضاع
نابسامان کتوئی، واقعاً مُذگر انسانهای است و
شاعر و انتشار آن را خدمت شما و سایر
دوستان فرهنگی می‌ارک و شادباش می‌گویم و
سخت امبد بخش و بشارت دهته است.»

دیگدان نیفروخته‌ایم و هنوز که هنوز است، عطر
گل سوخته سرخ را از بیوی باروت باز می‌شتابیم
و در کار ساختن آینه‌ای برای آینه‌های هستیم
آینه‌ای برای طلوع و تجلی دوباره ارزش‌های
ازلی.»
حکایت مهرورزی و نواش بیزگان و
فریختگان فرهنگ و هنر کشور نسبت به
در دیار هجرت و آوارگی برداشته شده است.
انتشار و ضرورت فصلنامه‌ای چون «در دری»
بیرون از دایره نوشتار است و مجالی بزرگ
می‌طلبد. اکنون وقت تنگ است و باید رفت بر
سر باب دیگر.

● نقد و نظر درباره در دری
یکی از انگیزه‌های به وجود آمدن «در دری»
ایجاد بستری مناسب برای تضارب آراء و
افزایش ادب فرهنگی در جامعه ما بوده است.
در این راستا، پیداست که خود فصلنامه از
پیشنهادها، انتقادها و شنبیدن آراء، دیگران
استقبال کرده و در عمل کردن به آن، کوشیده

باز هم از پشاور پاکستان، نویسنده و شاعر
ارجمدند، جناب آقای سورور آذرخش در یکی از
چندین نامه پر مهر خود چنین مهر ورزیده‌اند:
«فصلنامه، نشریه وزین است که می‌توان
آن را تکیه گاه مطمئنی برای بازنای آثار ادبی و
فرهنگی این زیان در دیازمده تصور کرد.»
شاعر توانای کشور، داکتر عبدالسیع حامد
از مزارشیف سلام عیارانه‌ای برای دوستان
خود در در دری روانه کرده است:

رُؤیت شماره ۳ و ۲ دَرْدِی و پس از ذکر این که در «اوپرای تعبیب آلد کنونی» دَرْدِی به خط و موسیقی پرداخته است، نکته‌هایی هم در باب دیگر موضوعات دَرْدِی اشاره کرده و شبیه آنچه آفای فخری نوشته بود، نگاشته‌اند باز هم الغیب هند الله.

پیرامون «آغاز یک پایان» شهد عاصی کنم تندا رفته و تا جایی که من به روایت آن شاعر شهید بلذیت داشتم، پاره‌ای از پاراگراف‌های موجود کتاب را بعید است که او نوشته باشد. حرف و حدیث آفای فخری را خواندیم. اینک دو سه نکته را قابل پادآوری می‌دانم که می‌نگارم.

ریشه فرهنگ، هنر و ادب ما در داخل کشور است. دست‌اندرکاران دَرْدِی می‌گوشند تا پوپولی عمیق میان فرهنگیان داخل و خارج کشور برقرار سازد و به نشر آثاری بهردازد که اصالت میهمانی بیشتری را داراست. اگر توفیق در ارتباط گسترده‌تری با نویسنده‌گان و هنرمندان داغل کشور نداشته‌ایم، به خاطر مشکلات ارتباطی موجود و عدم امکانات است.

معرفی کتاب در دَرْدِی جایگاهی ویژه دارد: نقد، نقد و معرفی و کتابخانه. در بخش نقد کتاب، به کتاب‌هایی پرداخته می‌شود که از بار علمی، ادبی و هنری و غنای بیشتری برخوردار بوده و البته در عرصه ادب و هنر آفریده شده باشند. همین طور است بخش نقد و معرفی که از نامش پنداشت که در آن از چه منظری به کتاب‌ها نگریسته می‌شود. شایسته است بگوییم در این بخش، کتاب‌هایی نقد و معرفی می‌شوند که زمینه و طرح «نقد کامل» را ندارند.

بخش کتابخانه، به معرفی شناسنامه‌ای کتاب‌ها به طور اعم می‌پردازد، در هر موضوع و با هر مایه‌ای و در هر کجا که چاپ و منتشر شده باشند. متنهای باید به زبان فارسی و مربوط به جغرافیای افغانستان باشد.

درباره نمایه خطاطان و رسامان معاصر افغانستان مربوط به شماره سوم و چهارم در دَرْدِی، باید پادآور شوم: همان گونه که در مقدمه همان نمایه نوشته شده، این نمایه فقط شامل هنرمندان مهاجر مقیم ایران است و به دلیل نبودن ارتباط و یا عدم دسترسی به هنرمندان تجسمی کار افغانستانی مقیم کشورهای دیگر و یا داخل افغانستان، تنوانتیم نمایه جامع و مانع برای هنرمندان ارجمند تجسمی کار کشور تهیه نماییم. در همینجا از همه نویسنده‌گان و فرهنگیان - بهویژه هنرمندان تجسمی کار - می‌خواهیم که سا را در معرفی این مقوله هنری و هنرمندان آن، یاریگر باشند.

محترم جناب آفای سرور آذرخش پس از

است که پیشگام باشد. از سوی دیگر، دوستان فرهنگی و فرهنگیان علم و هنر و ادب نیز با پیشنهادها و طرح دیدگاه‌های خوبی، فصلنامه در دری را در درجه پربارتر کردن آن، یاری رسانده و مقولاتی چند را در میان گذاشته‌اند. جای دارد که از لطف و عنایت این بزرگواران که مجله را باید دید و انتقادی می‌خوانند و مطالبی را باید آوری می‌کنند، سپاسگزار باشیم. طرح دیدگاه‌های انتقادی در جهت رشد مجله باگوش دل شنیده شده و تا جایی که در بهبود کیفیت مجله مؤثر بوده و امکانات موجود اجازه می‌داده، جامه عمل پوشیده است و خواهد پوشید. در باره هر شماره از مجله، نکته‌هایی بادآوری شده است که برخی، تاکنون، در شماره‌های گذشته به چاپ رسیده و به برخی دیگر نیز اینک می‌پردازیم:

نویسنده ارجمند جناب آفای فخری پس از انتشار نخستین شماره از دَرْدِی نوشته‌اند: «اما تذکر چند مورد را لازم می‌دانم. بخش داستان ضعیف می‌نماید. به تصحیح بیشتر نیاز است. روابط شما با داستان نویسان و شعرای داخلی (به اصطلاح) قوی نیست و مجله باید به موقعش قبای چاپ باید... در بخش معرفی کتاب‌ها هم لازم است که طوری نباشد که به معرفی آثار منتشرشده حوزه و دوستان آن جا اکتفا کند و آغوش مجله باید به روی سایر آثار هم گشوده و گرم باشد.»

و پس از انتشار شماره ۳ و ۴ نوشته‌اند: «مجله را دیدم و خواندم. چشم و دل آدم روشن می‌شود. محتوای آن بهتر شده و دیزاین و صفحات آن ساده‌تر، اما موقوت‌تر شده است. با ذکر شما از عطار هروی بسیار بسیار موجب سپاس است و روح آن هنرمند استاد را شاد می‌سازد. بهویژه با چنین تصویر خوبی که در پشتی آمد، اما اگر باید از سایر استادان خطاطی و رسامی وطن که مائده‌الله زیاد هم شستند، می‌شد، این بهتر بود و به کارتان استادانی مانند وکیلی قوچلزایی، قمرالدین چشتی و اسرائیل رؤیا در خطاطی و همین طور هنرمندانی در نقاشی، بخش‌های شعر و داستان خوب‌اند. [شعر] سوگانه [۴] آفای مظفری نفر و رسا و ژرف است و اندوه تلخی را می‌پراکند. صحبت‌ها و نقد و نظر آفای کاظمی را جالب یافتم و همین طور، آراء و نظریات اندرونی زبان دوستان مهاجرت را، محمدالله افضلی

درست و رساندن به موقع مجله به دست خوانندگان ارجمند است که در جای جای هر کدام از نامه‌های رسیده به دفتر فصلنامه، به عنوان یک معضل ریشه‌ای بدان اشاره شده است. بیشتر دوستان ما به ویژه در کشورهای اروپایی و همچنین در پاکستان - از نرسیدن و کمبود مجله در آن ممالک، گله دارند. برای دوستان خود یادآور می‌شویم که رساندن و حتی چاپ به موقع و درست مجله، نیازمند آرامش، امکانات و ثبات سیاسی، فرهنگی و اقلیمی است. در شرایطی که ما به سر می‌بریم، هرگز چنان امنیت، ثبات و توانی برای ما میسر نیست؛ حتی همین ارسال محموله‌های پستی از ایران به کشورهای دیگر، مستلزم هزینه‌های گراف و سراسام‌اور بوده، که از توان ما بیرون است.

درباره چاپ مجله نیز دست‌اندرکاران فرهنگی آن تلاش می‌ورزند که آن را به موقع برای چاپ آماده کنند، حتی بدون هیچ چشمداشت مالی و اقتصادی. اما برای طبع آن، که نقش امکانات مالی تعیین‌کننده است، پای مسؤولان این بخش می‌لغد و یا پایشان را می‌لغانند و نتیجه همین می‌شود که شما می‌بینید، دنباله حديث را از این مجله خود بخواهید!

چشم امید داریم که دشواری‌های ما را در روند تهیه مطالب، چاپ، توزیع و ارتباط با مخاطبان ما دریافته و البته در حل قضیه یاریگر ما باشید. در حال حاضر تنها به این نکته روشن

بنیاد آندیشه

مرکز تعاون افغانستان (متا)

انجمن اسلامی دانشجویان افغانستانی

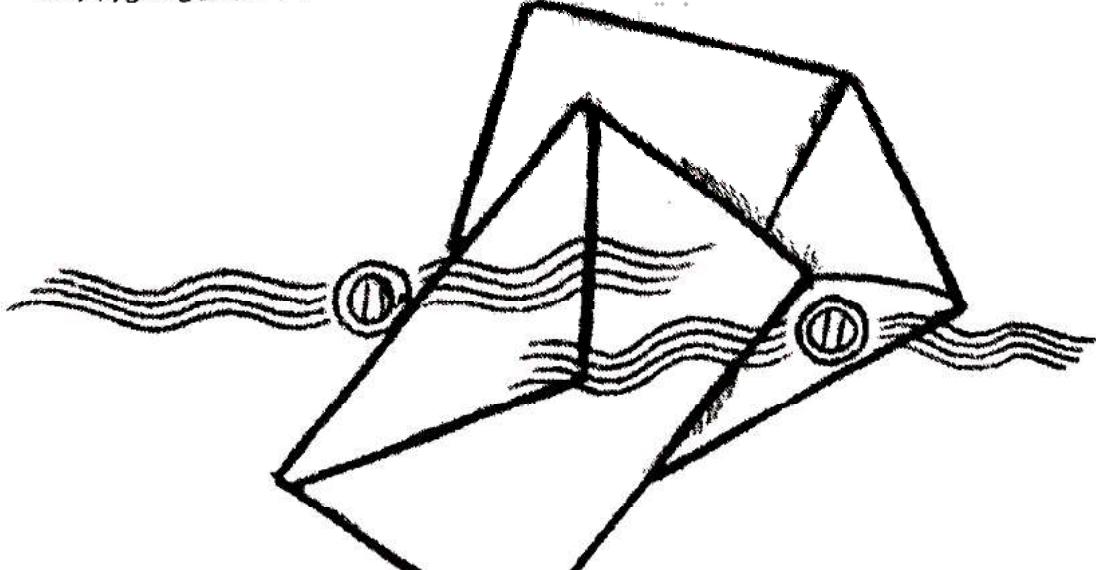
مقیم آذربایجان، باکو

انجمن اسلامی دانشجویان افغانستانی

مقیم ایران، تهران

دفتر حضرت آیت‌الله صالحی - ایران، ف
کتابخانه عمومی هیر شهر - ایران، مشهد
کتابخانه افغانستان - فوایس - پاکستان، پشاور
کتابخانه آستان قدس رضوی - ایران، مشهد
اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان -
ایران، مشهد
جریده «امروز ما» - پاکستان، پشاور
اداره فیلم و تئاتر حزب وحدت اسلامی
افغانستان - ایران، تهران
مجله «وارش» - ایران، قم
انجمن ادبی ولایت - ایران، بروز
و سیاری از هفته‌نامه‌ها، ماهنامه‌ها و کلا
مطبوعات افغانستانی در ایران.
در لابه‌لای نامه‌های رسیده، نکته‌های گفتگو و شنیدنی بسیاری بمانده است که برای پرهیز از اطالة کلام، از طرح آنها خودداری می‌کنم. مسجدداً از عصبیت، صفات، پاک‌اندیشی و عنایت شما دوستان و فرهیختگان قوم و سرمیم سپاسگزارم. دیگر ملالی نیست، جز دوری شما غریزان خردمند و دوستان فرهنگی که باز هم از طریق فصلنامه در دری سلام و احترام خود را شرفیاب حضوران می‌کنیم. بدان امید که مجله به دست تان برسد.
تو می‌روی به سلامت، سلام ما برسان!

۱- این عنوان را از نام کتاب شعر شاعر ارجمند ایرانی،
جناب دکتر شفیعی کدکنی وام گرفته‌ام

حکایت «من والقب»

اندر حکایات یافتم که شیخ ابو طاهر حَرمی، روزی بر خَری نشسته بود، و مریدی از آن وی عنان خر گرفته بود و اندر بازار همی رفت. یکی آواز داد: این پیر زندیق آمد.

آن مرید، چون آن سخن بشنید، از غیرت ارادت خود قصد رجم آن مرد کرد و اهل بازار نیز جمله بشوریدند.

شیخ گفت مرید را: اگر خاموش باشی من تو را چیزی آموزم که از این محن بازرهی، مرید، خاموش شد.

چون به خانقاہ خود باز رفتند، شیخ این مرید را گفت: آن صندوق بیار! چون بیاورد، درزهای نامه بیرون گرفت و پیش وی افکند و گفت: نگاه کن! از همه کس به من نامه هاست که فرستاده‌اند. یکی مخاطب «شیخ امام» کرده است و یکی «شیخ زکی» و یکی «شیخ زاهد» و یکی «شیخ الحرمين» و مانند این؛ و این همه القاب است نه اسم، و من این همه نیستم. هر کسی بر حسب اعتقاد خود سخن گفته‌اند و مرا القبی نهاده‌اند. اگر آن بیچاره نیز بر حسب عقیدت خود سخنی گفت و مرا القبی نهاد، این همه خصوصمت چرا انگیختی؟

کشف المحبوب هجویری

بنیاد اندیشه

تأسیس ۱۳۹۴